

Judikatūras krājums

ĢENERĀLADVOKĀTES E. ŠARPSTONES [E. SHARPSTON]
SECINĀJUMI,
sniegti 2012. gada 18. oktobrī¹

Lieta C-396/11

**Ministerul Public – Parchetul de pe lângă Curtea de Apel Constanța
pret
Ciprian Vasile Radu**

(Curtea de Apel Constanța (Rumānija) lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu)

Policijas un tiesu iestāžu sadarbība krimināllietās — Pamatlēmums par Eiropas apcietināšanas orderi un par nodošanas procedūrām starp dalībvalstīm — Jautājums par to, vai izpildes dalībvalsts drīkst noraidīt pieprasītās personas nodošanas pieprasījumu

1. Ar šo lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu Tiesa ir lūgta interpretēt Pamatlēmumu 2002/584². Būtībā runa ir par trim aspektiem. Pirmkārt, šī lieta attiecas uz lēmuma interpretāciju saistībā ar Lisabonas līguma stāšanos spēkā un, it īpaši, vai šī interpretācija atšķiras to Līguma par Eiropas Savienību grozījumu dēļ, kas izdarīti ar LES 6. pantu. Otrkārt, tā ir saistīta ar savstarpējām attiecībām starp Eiropas cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas (turpmāk tekstā – “Konvencija”) 5. pantu un Eiropas Savienības Pamattiesību hartas (turpmāk tekstā – “Harta”) 6. pantu, no vienas puses, un Pamatlēmuma noteikumiem, kuros kā procesa, kura beigās tiek izpildīts Eiropas apcietināšanas orderis, daļa ir ietverta pieprasītās personas brīvības atņemšana, no otras puses. Treškārt, tajā tiek jautāts, vai, pareizi interpretējot Pamatlēmumu, dalībvalsts drīkst atteikties izpildīt tādu orderi gadījumā, ja tiek pārkāpti cilvēktiesību akti, tostarp iepriekš minētie panti.

Atbilstošie tiesību akti

Eiropas Savienības (ES) tiesību akti

Līgums par Eiropas Savienību

2. LES 6. pantā ir noteikts:

“1. Savienība atzīst tiesības, brīvības un principus, kas izklāstīti 2000. gada 7. decembra Eiropas Savienības Pamattiesību hartā, [kura] pielāgota Strasbūrā, 2007. gada 12. decembrī, un šai Hartai ir tāds pats juridiskais spēks kā Līgumiem.

[..]

1 — Oriģinālvaloda – angļu.

2 — Padomes 2002. gada 13. jūnija Pamatlēmums 2002/584/TI par Eiropas apcietināšanas orderi un par nodošanas procedūrām starp dalībvalstīm (turpmāk tekstā – “Pamatlēmums” vai “lēmums”; OV L 190, 1. lpp.). Lēmums ir ticis grozīts ar Padomes 2009. gada 26. februāra Pamatlēmumu 2009/299/TI (OV L 81, 24. lpp.). Veiktie grozījumi neietekmē šo secinājumu priekšmetu.

3. Pamattiesības, kas garantētas Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijā un kas izriet no dalībvalstu kopīgajām konstitucionālajām tradīcijām, ir Savienības tiesību vispārīgo principu pamats.”³

Harta

3. Hartas 6. pantā ir noteikts:

“Ikvienam ir tiesības uz personas brīvību un drošību.”

4. Hartas 47. pantā ir paredzēts:

“Ikvienai personai, kuras tiesības un brīvības, kas garantētas Savienības tiesībās, tikušas pārkāptas, ir tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību, ievērojot nosacījumus, kuri paredzēti šajā pantā.

Ikvienai personai ir tiesības uz taisnīgu, atklātu un laikus veiktu lietas izskatīšanu neatkarīgā un objektīvā, tiesību aktos noteiktā tiesā. [..]”

5. 48. pantā ir noteikts:

“1. Ikvienu apsūdzēto uzskata par nevainīgu, kamēr vaina nav pierādīta saskaņā ar likumu.

2. Ikvienam apsūdzētajam tiek garantētas tiesības uz aizstāvību.”

6. 52. pantā ir noteikts:

“1. Visiem šajā Hartā atzīto tiesību un brīvību izmantošanas ierobežojumiem ir jābūt noteiktiem tiesību aktos, un tajos jārespektē šo tiesību un brīvību būtība. Ievērojot proporcionalitātes principu, ierobežojumus drīkst uzlikt tikai tad, ja tie ir nepieciešami un patiešām atbilst vispārējas nozīmes mērķiem, ko atzinusi Savienība, vai vajadzībai aizsargāt citu personu tiesības un brīvības.

[..]

3. Ciktāl Hartā ir ietvertas tiesības, kuras atbilst Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijā garantētajām tiesībām, šo tiesību nozīme un apjoms ir tāds pats kā minētajā Konvencijā noteiktajām tiesībām. Šis noteikums neliedz Savienības tiesībās paredzēt plašāku aizsardzību.

[..]”

3 — LES 6. pants, kas ar dažiem grozījumiem tika aizstāts ar LES 6. pantu, kas bija spēkā gan laikā, kad Pamatlēmums tika pieņemts, gan tad, kad šajā lietā tika izsniegts Eiropas apcietināšanas orderis. Šā panta 1. un 2. punktā bija noteikts:

“1. Savienība ir dibināta, ievērojot dalībvalstu kopīgos principus – brīvības, demokrātijas, cilvēktiesību un pamatbrīvību respektēšanas principu un tiesiskuma principu.

2. Savienība kā Kopienas tiesību vispārēju principu ievēro pamattiesības, ko nodrošina 1950. gada 4. novembrī Romā parakstītā Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencija un kas izriet no dalībvalstu kopīgajām konstitucionālajām tradīcijām.”

Pamatlēmums

7. Ar Pamatlēmumu tiek aizstāts iepriekšējais process daudzpusējai personas izdošanai, pamatojoties uz 1957. gada 13. decembra Eiropas Konvenciju par izdošanu, ar sistēmu, kas ir balstīta uz Eiropas apcietināšanas orderi. Saskaņā ar jauno sistēmu, kurā persona (“pieprasītā persona”), kuru noziedzīgā nodarījuma izdarīšanas vai iespējamās izdarīšanas dēļ meklē vienas dalībvalsts iestādes (“izsniegšanas dalībvalsts”), fiziski atrodas citas dalībvalsts teritorijā (“izpildes dalībvalsts”), kompetentā tiesu iestāde pirmajā valstī var izsniegt Eiropas apcietināšanas orderi, lai otrā valsts šo personu apcietinātu un tai nodotu.

8. Pamatlēmuma 1. nodaļas ar nosaukumu “Vispārīgi principi”, kurā atrodas 1.–8. pants, 1. pantā ir noteikts:

“1. Eiropas apcietināšanas orderis ir tiesas nolēmums, ko izsniedz dalībvalsts, lai cita dalībvalsts apcietinātu un nodotu pieprasīto personu kriminālvajāšanas veikšanai vai lai izpildītu brīvības atņemšanas sodu, vai arī lai piemērotu ar brīvības atņemšanu saistītu drošības līdzekli.

2. Dalībvalstis izpilda ikvienu Eiropas apcietināšanas orderi, pamatojoties uz savstarpējas atzišanas principu un saskaņā ar šo pamatlēmumu.

3. Šis pamatlēmums groza [nevar grozīt] pienākumu ievērot pamattiesības un tiesību pamatprincipus, kā tie minēti 6. pantā Līgumā par Eiropas Savienību.”

9. 3. un 4. pantā ir precizēti vairāki Eiropas apcietināšanas ordera obligātas vai fakultatīvas neizpildīšanas pamati.

10. 8. pantā ir precizēts Eiropas apcietināšanas ordera saturs un forma. It īpaši 8. panta 1. punkta c) apakšpunktā ir noteikts, ka ir jānorāda “pierādījums tam, ka pastāv izpildāms spriedums, lēmums par apcietinājuma piemērošanu vai jebkurš cits izpildāms tiesas nolēmums ar tādu pašu spēku, kas ietilpst 1. un 2. panta piemērošanas jomā”.

11. Pamatlēmuma 2. nodaļā atrodas 9.–25. pants. Tās nosaukums ir “Nodošanas procedūra”, un tajā papildus vispārīgajām prasībām ir ietverti noteikumi pieprasītās personas tiesību aizsardzībai. Precizāk:

- kad pieprasīto personu apcietina, viņu informē par ordera saturu un par iespēju piekrist nodošanai; ja pieprasītā persona tiek apcietināta Eiropas apcietināšanas ordera izpildei, tai ir tiesības saņemt juridiska padomdevēja un tulka palīdzību (11. pants);
- izpildes tiesu iestāde var izlemt pieprasīto personu atbrīvot pēc apcietināšanas un to var provizoriski atbrīvot ikvienā brīdī ar noteikumu, ka ir veikti visi vajadzīgie pasākumi, lai novērstu personas bēgšanu (12. pants);
- ja pieprasītā persona piekrīt nodošanai, šo piekrišanu attiecīgai personai ir jāizsaka brīvprātīgi un pilnībā apzinoties sekas; šajā sakarā tai ir tiesības uz juridiska padomdevēja palīdzību (13. pants); ja apcietinātā persona nepiekrīt tās nodošanai, viņai ir tiesības, ka to uzklausa atbilstoša tiesu iestāde izpildes dalībvalstī, tā var lūgt, lai izsniegšanas dalībvalsts sniedz papildu informāciju (14. un 15. pants);
- Eiropas apcietināšanas orderi izskata un izpilda steidzamības kārtā; gadījumos, kad pieprasītā persona piekrīt tās nodošanai, galīgais lēmums par ordera izpildi būtu jāpieņem 10 dienu laikā pēc piekrišanas sniegšanas; pārējos gadījumos – termiņš ir 60 dienas pēc apcietināšanas. Kamēr nav pieņemts galīgais lēmums par orderi, izpildes tiesu iestāde nodrošina, ka materiālie nosacījumi, kas nepieciešami faktiskai personas nodošanai, būtu ievēroti arī turpmāk (17. pants);

- ja Eiropas apcietināšanas orderis ir izsniegts kriminālvajāšanas nolūkos, šo personu parasti uzklausa izpildes tiesu iestāde (18. un 19. pants);
- ja izpildes dalībvalsts tiesu iestāde pieņem lēmumu par pieprasītās personas nodošanu, to nodod ne vēlāk kā 10 dienas pēc galīgā lēmuma pieņemšanas par Eiropas apcietināšanas ordera izpildi. Ja traucē apstākļi, ko dalībvalstis nekontrolē, vai ja nodošanu nevar veikt nopietnu humānu iemeslu dēļ, šis periods var tikt pagarināts (23. pants).

Konvencija

12. Konvencijas 5. pantā, ciktāl tas attiecas uz šo lietu, ir noteikts:

“1. Ikvienam ir tiesības uz personas brīvību un drošību. Nevienam nedrīkst atņemt brīvību, izņemot šādus gadījumus saskaņā ar tiesību aktos noteikto kārtību:

- a) ja kāda persona tiek likumīgi ieslodzīta, pamatojoties uz kompetentas tiesas spriedumu;

[..]

- c) ja kāda persona tiek likumīgi aizturēta vai apcietināta, lai viņu nodotu kompetentām tiesībsardzības iestādēm, balstoties uz pamatotām aizdomām, ka šī persona ir pārkāpusi likumu, vai ir pamatots iemesls uzskatīt par nepieciešamu aizkavēt viņu izdarīt likumpārkāpumu vai nepieļaut viņas bēgšanu pēc likumpārkāpuma izdarīšanas;

[..]

- f) ja likumīgi tiek aizturēta vai apcietināta kāda persona, lai neļautu šai personai nelikumīgi ieceļot valstī, vai ja attiecībā pret kādu personu tiek veiktas darbības, lai šo personu deportētu vai izraidītu no valsts.

[..]

3. Jebkura persona, kas aizturēta vai apcietināta saskaņā ar šā panta 1. punkta c) apakšpunktu, ir nekavējoties nododama tiesnesim vai citai amatpersonai, kura saskaņā ar likumu ir pilnvarota īstenot tiesu varu, un laikus jāuzsāk lietas izskatīšana vai konkrētā persona līdz tiesvedības uzsākšanai jāatbrīvo. Atbrīvojot var, piemērojot drošības līdzekli, kas nodrošina personas ierašanos tiesā.

4. Jebkura persona, kurai aizturot vai apcietinot atņemta brīvība, var vērsties tiesā, kas nekavējoties lemj par viņas aizturēšanas likumīgumu un pieņem lēmumu par atbrīvošanu, ja aizturēšana nav bijusi likumīga.”

13. Savukārt konvencijas 6. pantā ir noteikts:

“1. Ikvienam ir tiesības, nosakot savu civilo tiesību un pienākumu vai jebkuras viņam izvirzītās apsūdzības pamatotību krimināllietā, uz taisnīgu un atklātu lietas izskatīšanu saprātīgos termiņos neatkarīgā un objektīvā ar likumu izveidotā tiesā. [..]

2. Ikviens, kas tiek apsūdzēts noziedzīgā nodarījumā, tiek uzskatīts par nevainīgu, kamēr viņa vaina nav pierādīta saskaņā ar likumu.

3. Ikvienam, kas tiek apsūdzēts noziedzīgā nodarījumā, ir tiesības vismaz:

- a) tikt nekavējoties, viņam saprotamā valodā un detalizēti, informētam par viņam izvirzītās apsūdzības raksturu un iemeslu;
- b) uz laiku un līdzekļiem, kas nepieciešami, lai sagatavotu savu aizstāvību;
- c) tiesības aizstāvēt sevi pašam vai saņemt paša izvēlētu juridisku palīdzību, vai, ja trūkst līdzekļu, lai segtu izdevumus par šo juridisko palīdzību, saņemt to par velti, ja tas nepieciešams taisnīguma interesēs;
- d) tiesības uz apsūdzības liecinieku nopratināšanu vai nopratināt tos pašam un pieprasīt aizstāvības liecinieku klātbūtni un nopratināšanu tajos pašos apstākļos, kā apsūdzības lieciniekus;
- e) tiesības uz bezmaksas tulka pakalpojumiem, ja viņš nesaprot tiesā lietoto valodu vai nerunā tajā.”

Savstarpējās attiecības starp Hartu un Konvenciju

14. Hartas 52. panta 3. punktā ir skaidri noteikts, ka tajā ar nodomu ir ietverti noteikumi, kas pārklājas ar Konvencijas noteikumiem. Ciktāl tam ir nozīme saistībā ar šiem secinājumiem, Hartas 6. pants atbilst Konvencijas 5. pantam. Hartas 47. panta otrā daļa atbilst Konvencijas 6. panta 1. punktam un Hartas 48. pants atbilst Konvencijas 6. panta 1. un 2. punktam⁴.

Valsts tiesības

Rumānijas tiesības

15. Tiesību normas, ar kurām Pamatlēmums tika ieviests valsts tiesību sistēmā, ir 2004. gada 28. jūnija Likuma Nr. 302 par tiesu starptautisko sadarbību krimināllietās ar grozījumiem 97. un 98. pants. Šie panti ietilpst šā likuma III sadaļā.

16. 97. panta nosaukums ir “Īpašie nosacījumi”. Tajā ir paredzētas noteiktas prasības dalībvalstij, kas izsniedz orderi, par garantiju sniegšanu.

17. 98. panta 1. punktā ir iekļauti noteikumi par Eiropas apcietināšanas ordera obligātu neizpildīšanu. Tie būtībā ir līdzīgi Pamatlēmuma 3. panta noteikumiem.

18. Eiropas apcietināšanas ordera fakultatīvie neizpildīšanas pamati ir paredzēti 98. panta 2. punktā. Tie lielā mērā ir tādi paši kā Pamatlēmuma 4. pantā.

Vācijas tiesības

19. Vācija Pamatlēmumu ieviesa valsts tiesību sistēmā ar 2004. gada 21. jūlija Likumu par Eiropas apcietināšanas orderi. Pēc tā pasludināšanas Vācijas Konstitucionālā tiesa 2005. gadā nosprieda, ka šis tiesību akts neatbilst konstitūcijai un tādēļ nav spēkā⁵. Ar 2006. gada 20. jūlija tiesību aktu šī dalībvalsts paredzēja jaunu pasākumu Konstitucionālās tiesas norādīto trūkumu novēršanai un pilnīgai Pamatlēmuma ieviešanai valsts tiesību sistēmā. Šis tiesību akts joprojām ir spēkā.

4 — Skat. Paskaidrojumus attiecībā uz Pamattiesību hartu (2007/C 303/02; OV 2007, C 303, 17. lpp.).

5 — 2005. gada 18. jūlija spriedums lietā 2 BvR 2236/4. Valsts tiesa taisīja šo spriedumu, pamatojoties uz iemesliem, kas saistīti ar šā likuma piemērošanu Vācijas pilsoņiem.

Fakti, tiesvedība un prejudiciālie jautājumi

20. Vairākos 2007. un 2008. gada datumos Vācijas Ģenerāladvokatūra izsniedza četrus Eiropas apcietināšanas orderus *C. V. Radu* apcietināšanai. Katrs no šiem orderiem bija saistīts ar laupīšanu. Šis pārkāpums tāpat ir noziegums atbilstoši Rumānijas tiesībām saskaņā ar Rumānijas Kriminālkodeksa 211. pantu. *C. V. Radu* nepiekrīta šai nodošanai.

21. Ar 2009. gada 5. jūnija spriedumu *Curte de Apel Constanța* (Konstantas Apelācijas tiesa) izdeva rīkojumu izpildei trijiem no šiem orderiem. Attiecībā uz ceturto tā atteica izpildi, pamatojoties uz to, ka attiecībā uz *C. V. Radu* Rumānijā jau notika kriminālprocess saistībā ar tiem pašiem nodarījumiem, pamatojoties uz kuriem šis orderis tika izsniegts⁶.

22. *C. V. Radu* iesniedza apelācijas sūdzību par šo spriedumu *Înalta Curte de Casație și Justiție a României* (Rumānijas Augstākā kasācijas un justīcijas tiesa). Ar 2009. gada 18. jūnija spriedumu šī tiesa apmierināja apelācijas sūdzību un nosūtīja lietu atpakaļ *Curte de Apel* atkārtotai izskatīšanai. Tāpat tā izdeva rīkojumu atbrīvot *C. V. Radu* no apcietinājuma un noteica dažus ierobežojumus viņa pārvietošanās brīvībai, tostarp aizliegumu bez tiesas iepriekšējas atļaujas atstāt kopieni, kurā viņš dzīvo.

23. 2011. gada 22. februārī lieta vēlreiz tika reģistrēta *Curte de Apel*. Šajā tiesā *C. V. Radu* izvirza trīs pamata argumentus lūgumam neizpildīt attiecīgos orderus. Pirmkārt, viņš apgalvo, ka datumā, kurā tika pieņemts Pamatlēmums, ne Konvencija, ne Harta nebija ietverta Eiropas Savienības dibināšanas līgumos kā juridiski saistošas. Tā esot atšķirība no konsolidētā Līguma par Eiropas Savienību stāvokļa, kurš stājās spēkā 2009. gada 1. decembrī ar Lisabonas līgumu. Līdz ar to Pamatlēmums esot jāinterpretē un jāpiemēro atbilstoši Hartai un Konvencijai. Otrkārt, viņš apgalvo, ka dalībvalstu Pamatlēmuma piemērošanas procedūras nav konsekventas, un vērs uzmanību uz abpusējas sadarbības prasību apcietināšanas orderu izpildei gan no izsniegšanas dalībvalsts, gan no izpildes dalībvalsts puses. Treškārt, viņš apgalvo, ka izpildes dalībvalstij ir pienākums pārliecināties, vai izsniegšanas valsts ir ievērojusi Hartā un Konvencijā paredzētās tiesības un garantijas. Ja šī valsts tās nav ievērojusi, rodoties pamats attiecīgo Eiropas apcietināšanas orderu neizpildei.

24. Šādos apstākļos *Curte de Apel Constanța* nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

- “1) Vai [Konvencijas] 5. panta 1. punkts un [Hartas] 6. pants, ko lasa kopā ar [tās] 48. un 52. pantu, arī saistībā ar [Konvencijas] 5. panta 3. un 4. punktu un 6. panta 2. un 3. punktu, ir [ES] primāras tiesību normas, kas ir iekļautas dibināšanas līgumos?
- 2) Vai Eiropas apcietināšanas ordera izpildes valsts kompetentās tiesu iestādes darbība, kas iekļauj brīvības atņemšanu un piespiedu nodošanu bez personas, attiecībā uz kuru ir ticis izsniegts Eiropas apcietināšanas orderis (persona, kuras apcietināšana un nodošana ir pieprasīta), piekrišanas, ir uzskatāma par personas, kuras apcietināšana un nodošana ir pieprasīta, personiskās brīvības, kas izriet no ES tiesībām atbilstoši LES 6. pantam, ko lasa kopā ar [Konvencijas] 5. panta 1. punktu, un [Hartas] 6. pantam, ko lasa kopā ar tās 48. un 52. pantu, ar atsauci arī uz [Konvencijas] 5. panta 3. un 4. punktu un 6. panta 2. un 3. punktu, ierobežošanu no ordera izpildes valsts puses?

6 — Šis noraidīšanas pamats ir paredzēts Pamatlēmuma 4. panta 2. punktā un Likuma Nr. 302/2004 98. panta 2. punkta b) apakšpunktā.

- 3) Vai tiesību un garantiju, kas paredzētas [Konvencijas] 5. panta 1. punktā un [Hartas] 6. pantā, ko lasa kopā ar tās 48. un 52. pantu, arī saistībā ar [Konvencijas] 5. panta 3. un 4. punktu un 6. panta 2. un 3. punktu, Eiropas apcietināšanas ordera izpildes valsts izdarītajiem ierobežojumiem ir jāatbilst prasībām par nepieciešamību demokrātiskā sabiedrībā un samērīgumu ar faktiski izvirzīto mērķi?
- 4) Vai Eiropas apcietināšanas ordera izpildes valsts kompetentā tiesu iestāde drīkst noraidīt nodošanas pieprasījumu, nepārkāpjot pienākumus, kuri izriet no dibināšanas līgumiem un citām [ES] tiesību normām, tādēļ, ka nav vienlaicīgi izpildīti nosacījumi atbilstoši [Konvencijas] 5. panta 1. punktam un [Hartas] 6. pantam, ko lasa kopā ar tās 48. un 52. pantu, arī saistībā ar [Konvencijas] 5. panta 3. un 4. punktu un 6. panta 2. un 3. punktu?
- 5) Vai Eiropas apcietināšanas ordera izpildes valsts kompetentā tiesu iestāde var noraidīt nodošanas pieprasījumu, nepārkāpjot pienākumus, kuri izriet no dibināšanas līgumiem un citām [ES] tiesību normām, tādēļ, ka Eiropas apcietināšanas ordera izsniegšanas valsts nav transponējusi vai ir nepilnīgi vai nepareizi transponējusi (tādā nozīmē, ka nav ievērots savstarpējas izpildes nosacījums) [Pamatlēmumu]?
- 6) Vai Eiropas Savienības dalībvalsts Rumānijas tiesības, it īpaši Likuma Nr. 302/2004 III sadaļa, ir pretrunā [Konvencijas] 5. panta 1. punkta un [Hartas] 6. panta noteikumiem, ko lasa kopā ar tās 48. un 52. pantu, arī saistībā ar [Konvencijas] 5. panta 3. un 4. punktu un 6. panta 2. un 3. punktu, uz kuriem ir atsauce LES 6. pantā, un vai ar minētajām tiesību normām [Pamatlēmums] ir pareizi transponēts valsts tiesību sistēmā?"

25. Rakstveida apsvērumus iesniedza *Minister Public, Parchet de pe lângă Curte de Apel Constanța* (Ģenerālprokuratūra, *Curte de Apel Constanța* valsts prokurors), Čehijas Republikas, Vācijas, Lietuvas, Austrijas, Polijas, Rumānijas un Apvienotās Karalistes valdības, kā arī Eiropas Komisija. 2012. gada 10. jūlija tiesas sēdē *C. V. Radu* pārstāvis, Vācijas un Rumānijas valdības un Eiropas Komisija sniedza mutvārdu apsvērumus un atbildēja uz Tiesas jautājumiem.

Analīze

Ievada apsvērumi

Pieņemamība

26. Attiecībā uz lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu pieņemamību tika izvirzīti vairāki iebildumi. Visi, kas ir iesnieguši apsvērumus, piekrīt, ka sestais jautājums, kurā Tiesai lūgts interpretēt valsts tiesību normas un pie kura es pakavēšos vēlāk⁷, ir nepieņemams. Vācijas valdība izvirza daļēju iebildumu par pieņemamību, bet Austrijas un Rumānijas valdības un Komisija apgalvo, ka lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir nepieņemams kopumā. Čehijas Republikas, Lietuvas, Polijas un Apvienotās Karalistes valdības nav sniegušas citus apsvērumus par pieņemamību.

27. Izvirzītajos iebildumos galvenokārt tiek apgalvots, ka lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu nav pietiekami detalizēts un pārmērīgi hipotētisks, lai Tiesa varētu iesniedzējtiesai sniegt lietderīgu atbildi.

28. Nevar noliegt, ka lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu pamatlietas priekšvēsture un it īpaši iesniedzējtiesas jautājumu uzdošanas iemesli tiek aprakstīti īsi.

7 — Skat. šo secinājumu 105. un nākamās punktus.

29. Tomēr saskaņā ar Tiesas judikatūru “attiecībā uz jurisdikcijas sadali starp valsts tiesām un Tiesu atbilstoši [LESD 267. pantam] valsts tiesa, kurai vien ir tiešas zināšanas par lietas faktiem un lietas dalībnieku argumentiem un kurai ir jātaisā spriedums šajā lietā, vislabāk var, pilnībā pārzinot tai iesniegto strīdu, izvērtēt, vai tiesību jautājumi, kas radušies tās izskatāmajā strīdā, ir atbilstoši un vai sprieduma taisīšanai ir vajadzīgs prejudiciāls nolēmums”⁸. Patiešām, Tiesa ir nospriedusi, ka, ja prejudiciālie jautājumi attiecas uz Savienības tiesību normas interpretāciju, “tai principā ir jāpieņem nolēmums”⁹.

30. Tā tas, manuprāt, ir šajā gadījumā. Iesniedzējtiesa savā lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu skaidri norāda, ka atbildēm uz tās jautājumiem ir būtiska nozīme tās izskatāmā strīda risinājumam. Ja lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu noteikumi būtu bijuši tādi, ka būtu acīmredzami neiespējams dalībvalsts valdībām un iestādēm iesniegt apsvērumus, šis aspekts vien nebūtu noteicošs¹⁰. Tomēr tā tas šajā gadījumā nav. Vismaz septiņas valdības kopā ar ģenerālprokuratūru un Komisiju ir iesnieguši apsvērumus. Ar atsevišķiem izņēmumiem katrs no šiem dalībniekiem ir spējis iesniegt lietderīgus apsvērumus par iesniedzējtiesas jautājumiem.

31. Līdz ar to nebūtu nekāda labuma, ja lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu šajā lietā tiktu atzīts par nepieņemamu. Tādēļ es uzskatu, ka iebildumi būtu jānoraida, izņemot apsvērumus par sesto jautājumu.

Tiesas jurisdikcija

32. Rumānija ir pieņēmusi deklarāciju atbilstoši bijušajam LES 35. panta 2. punktam, kurā ir atzinusi Tiesas jurisdikciju prejudiciālu nolēmumu pieņemšanā saskaņā ar noteikumiem, kas paredzēti bijušajā LES 35. panta 3. punktā b) apakšpunktā¹¹. Atbilstoši Līgumam par Eiropas Savienības darbību pievienotā 36. protokola par pārejas noteikumiem 10. panta 1. punktam saistībā ar Savienības tiesību aktiem, kuri ir pieņemti pirms Lisabonas līguma stāšanās spēkā, Tiesas pilnvaras saskaņā ar bijušā LES VI sadaļu paliek nemainīgas pat tad, ja tās ir atzītas saskaņā ar bijušā LES 35. panta 2. punktu¹². Tādējādi Tiesas kompetencē ir atbildēt uz iesniedzējtiesas uzdotajiem jautājumiem.

Pamatlēmums

33. Pirms pievērsties jautājuma būtībai, ir vērts izvērtēt Pamatlēmuma pieņemšanas apstākļus un tajā paredzētos mērķus.

34. Lēmums ir jāizprot, ņemot vērā mērķi, kas Savienībai būtu jāsasniedz brīvības, drošības un tiesiskuma telpā. Šim nolūkam tajā ir ieviesta tiesas spriedumu krimināllietās brīvas aprites sistēma, kas attiecas gan uz procesuālajiem, gan uz galīgajiem nolēmumiem. Šai sistēmai tika piedota praktiska forma – Eiropas apcietināšanas orderis. Ar orderi tiek īstenots savstarpējās atzīšanas princips, kuru Eiropas Padome savos Tamperē izdarītajos secinājumos aprakstīja kā tiesu iestāžu sadarbības “stūrakmeni”¹³. Lai šāds princips būtu efektīvs, tam ir vajadzīga augsta līmeņa uzticība dalībvalstu starpā¹⁴.

8 — Skat. *inter alia* 1978. gada 29. novembra spriedumu lietā 83/78 *Pigs Marketing Board* (*Recueil*, 2347. lpp., 25. punkts).

9 — Skat. *inter alia* 1990. gada 8. novembra spriedumu lietā C-231/89 *Gmurzynska-Bscher* (*Recueil*, I-4003. lpp., 20. punkts).

10 — Šajā ziņā skat. 2007. gada 3. maija spriedumu lietā C-303/05 *Advocaten voor de Wereld* (Krājums, I-3633. lpp., 20. punkts).

11 — Skat. OV 2010, C 56, 7. lpp.

12 — Saskaņā ar Protokola 10. panta 3. punktu pārejas noteikums, kas paredzēts 10. panta 1. punktā, zaudē spēku piecus gadus pēc Lisabonas līguma stāšanās spēkā, proti, 2014. gada 30. novembrī.

13 — Eiropas Padomes Tamperes secinājumus skat. www.cvce.eu.

14 — Vispārīgi skat. Pamatlēmuma preambulas 5., 6. un 10. apsvērumu.

35. Jauno noteikumu, kas ieviesti ar Pamatlēmumu, galvenais mērķis ir novērst kavējumus, kas bija raksturīgi agrākajai izdošanas sistēmai¹⁵. Šis mērķis, šķiet, ir ticis sasniegts praksē. Savā 2011. gada ziņojumā par lēmuma īstenošanu¹⁶ Komisija norāda, ka vidējais izdošanai vajadzīgais laiks bija apmēram viens gads. Eiropas apcietināšanas ordera sistēmā vidējais īstenošanas periods tika samazināts līdz apmēram 14–17 dienām, ja pieprasītā persona piekrīt savai nodošanai. Ja nepiekrīt – šis periods ir 48 dienas.

36. Lai arī Pamatlēmumā dalībvalstīm paredzētie pienākumi galvenokārt attiecas uz procesuālajiem jautājumiem, tas nenozīmē, ka tiesību aktos, ieviešot Pamatlēmumu, nav tikušas ņemtas vērā pamattiesības un cilvēktiesības. Tieši otrādi – tas tika darīts vairākos veidos.

37. Pirmkārt, lēmumā tika ietvertas skaidras atsauces uz šīm tiesībām. Tas skaidri izriet, piemēram, no preambulas 10., 12. un 13. apsvēruma. Konkrētāk, 1. panta 3. punktā ir skaidri noteikts, ka lēmums negroza pienākumu ievērot pamattiesības un tiesību pamatprincipus, kas šobrīd iekļauti LES 6. pantā. Es pievērsīšos šim punktam turpinājumā¹⁷.

38. Otrkārt, augsta līmeņa savstarpēja uzticība dalībvalstu starpā, uz kuru ir atsauce preambulas 10. apsvērumā, ir balstīta uz to, ka katrai dalībvalstij ir jāievēro gan Konvencijā paredzētās tiesības, gan pamattiesības, kas ir visām dalībvalstīm kopējo konstitucionālo tradīciju daļa. Kopš Lisabonas līgums ir stājies spēkā 2009. gada 1. decembrī, ir jāievēro arī Harta, ciktāl iepriekš tai nebija būtiskas lomas.

39. Treškārt, Pamatlēmumā ir iekļauti vairāki noteikumi, kas paredzēti pieprasītās personas pamattiesību aizsardzībai. Tos esmu kopsavilkuma veidā izklāstījusi šo secinājumu 11. punktā un neatkarīto tagad, vienīgi atzīmēšu tiesības tikt uzklautam, kas ir skaidri paredzētas, ja pieprasītā persona nepiekrīt nodošanai (14. pants) un ja Eiropas apcietināšanas orderis ir izsniegts kriminālvajāšanas nolūkos (18. pants).

40. Attiecībā uz Pamatlēmuma mērķiem ir jānorāda, ka būtu kļūdaini uzskatīt, ka ar to ieviestā sistēma ir paredzēta tikai dalībvalstu pārvaldes iestāžu labumam. Ieviešot procedūras formu, kas ir izstrādāta, lai būtu efektīvāka un rezultatīvāka nekā iepriekšējā, tiesību aktos bija paredzēti arī uzlabot noziedzīgo nodarījumu cietušo aizsardzību, nodrošinot, ka vainīgie ātrāk un efektīvāk stātos tiesas priekšā.

41. Lai arī dalībvalstu apņemšanās izpildīt savu pienākumu ievērot cilvēktiesības ir slavējama, tā tomēr nav nevainojama. Nevar pieņemt, ka tikai tādēļ, ka cita dalībvalsts ir pieprasījusi nodot pieprasīto personu, šīs personas cilvēktiesības automātiski tiks nodrošinātas, kad šī persona ieradīsies minētajā dalībvalstī¹⁸. Tomēr var pieņemt, ka tās tiks ievērotas, ko var atspēkot tikai ar iespējami skaidriem pierādījumiem. Šādiem pierādījumiem ir jābūt konkrētiem; nepietiek ar vispārīgiem, lai arī labi pamatotiem, apgalvojumiem.

1. jautājums

42. Ar savu pirmo jautājumu iesniedzējtiesa jautā, vai Hartas un Konvencijas noteikumi ir Savienības primāro tiesību daļa.

43. Sākumā apskatīšu stāvokli, stājoties spēkā Lisabonas līgumam.

15 — Skat. Pamatlēmuma preambulas 5. apsvērumu.

16 — Komisijas 2011. gada 11. aprīļa ziņojuma par to, kā kopš 2007. gada ir īstenots [Pamatlēmums] (COM(2011) 175, galīgā redakcija; turpmāk tekstā – “2011. gada ziņojums”), 1. nodaļa.

17 — Skat. šo secinājumu 70. punktu.

18 — Šajā ziņā skat. *inter alia* 2011. gada ziņojuma 4. nodaļu. Skat. arī manu secinājumu 2011. gada 21. decembra spriedumam lietā C-27/09 P Francijas Republika/*People's Mojahedin Organization of Iran* (Krājums, I-13427. lpp.) 249. punktu un 97. zemsvītras piezīmi.

44. Saskaņā ar LES 6. panta 1. punktu Hartai ir tāds pats juridiskais spēks kā Līgumiem, un tagad tā attiecīgi ir Savienības primāro tiesību daļa.

45. Konvencijas noteikumi tāpat tika ietverti Lisabonas līgumā. LES 6. panta 3. punktā ir noteikts, ka pamattiesības, kas garantētas Konvencijā un kas izriet no dalībvalstu kopīgajām konstitucionālajām tradīcijām, ir Savienības tiesību vispārīgo principu pamats.

46. Līdz ar to, interpretējot un piemērojot ES tiesības, Harta un Konvencija ir saistoša ne tikai Savienībai un tās iestādēm, bet arī dalībvalstīm¹⁹.

47. Ar to vien pietiek, lai formāli atbildētu uz iesniedzējtiesas pirmo jautājumu. Tomēr no lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu skaidri izriet, ka tās izskatāmais strīds ir plašāks, ciktāl *C. V. Radu* apgalvo, ka, stājoties spēkā Lisabonas līgumam, tika būtiski izmainīts veids, kādā Savienībā tiek piemērotas pamattiesības un principi²⁰. Tādēļ, lai iesniedzējtiesai sniegtu lietderīgu atbildi, ir jāapskata stāvoklis pirms 2009. gada 1. decembra.

48. Laikā, kad Harta tika svinīgi proklamēta Nicā 2000. gada 7. decembrī, lēmuma par tai piešķiramo tiesisko statusu pieņemšana tomēr tika atlikta. Līdz ar to tā netika iekļauta nevienā no Līgumiem un tās noteikumiem nekādā citā veidā netika piešķirts juridiski saistošs spēks. Tomēr drīz Harta kļuva par autoritatīvu pamattiesību katalogu, ar kuru tika apstiprināti vispārīgie principi, kuri ir raksturīgi tiesiskumam un kuri ir kopīgi dalībvalstu konstitucionālajām tradīcijām. Tiesa, taisot spriedumus, bieži ir ņēmusi vērā Hartas noteikumus²¹. Līdz ar to Harta ieguva “soft law” statusu; proti, lai arī tās noteikumi nebija tieši piemērojami kā ES tiesību daļa, tie varēja radīt tiesiskas sekas – daudzos gadījumos būtiskas – Savienībā.

49. Konvencijas loma Savienības tiesībās ir sakņota dziļāk. Vēl 1969. gadā Tiesa spriedumā lietā *Stauder*²² nosprieda, ka “pamata cilvēktiesības [ir] iekļautas Kopienas tiesību vispārīgajos principos un ir Tiesas aizsargātas”. Šī judikatūra, kas sākumā bija embrija stāvoklī, tika piemērota un attīstīta līdz pat šai dienai pamatspriedumos, piemēram spriedumos lietā *Internationale Handelsgesellschaft*²³ un lietā *Nold*²⁴. Spriedumā lietā *Kadi* un *Al Barakaat* Tiesa nepārprotami nosprieda, ka “pasākumi, kuros nav ievērotas cilvēktiesības, Kopienā nav pieņemami”²⁵. Konkrēti atsaucoties uz Konvenciju, spriedumā lietā *Der Grüne Punkt* Tiesa tiesības uz taisnīgu tiesu, kas paredzētas Konvencijas 6. panta 1. punktā, raksturoja kā “Kopienas tiesību vispārējo principu”²⁶.

50. Vai, to ņemot vērā, var teikt, ka ar Lisabonas līguma stāšanos spēkā tika būtiski grozītas Savienības tiesības?

19 — Attiecībā uz Hartu skat. arī 51. panta 1. punktu, kurā ir noteikts, ka Harta dalībvalstīm ir saistoša tikai tad, kad tās īsteno Savienības tiesības. Ir skaidrs, ka, izpildot Pamatlēmumā paredzētos pienākumus, dalībvalstis īsteno Savienības tiesības. Tā kā visas dalībvalstis ir Konvencijas dalībnieces, tā tām ir saistoša ne tikai attiecībā uz Savienības tiesību īstenošanu, bet arī saistībā ar saviem valsts noteikumiem.

20 — Skat. šo secinājumu 23. punktu.

21 — Skat., piemēram, 2007. gada 13. marta spriedumu lietā C-432/05 *Unibet* (Krājums, I-2271. lpp., 37. punkts) un 2008. gada 3. septembra spriedumu apvienotajās lietās C-402/05 P un C-415/05 P *Kadi* un *Al Barakaat* (Krājums, I-6351. lpp., 335. punkts).

22 — 1969. gada 12. novembra spriedums lietā 29/69 (*Recueil*, 419. lpp., 7. punkts).

23 — 1970. gada 17. decembra spriedums lietā 11/70 (*Recueil*, 1125. lpp., 4. punkts).

24 — 1974. gada 14. maija spriedums lietā 4/73 (*Recueil*, 491. lpp., 13. punkts).

25 — Minēts iepriekš 21. zemsviras piezīmē, 284. punkts un tajā minētā judikatūra.

26 — 2009. gada 16. jūlija spriedums lietā C-385/07 P *Der Grüne Punkt - Duales System Deutschland GmbH*/Komisija (Krājums, I-6155. lpp., 178. punkts un tajā minētā judikatūra).

51. Man tā nešķiet. Man šķiet, ka LES 6. panta 1. un 3. punkts ir vienkārši iepriekš pastāvošā stāvokļa kodifikācija – kā to savos apsvērumos nosauca Apvienotā Karaliste. Citiem vārdiem sakot, tajos tiek rezumēta politiskā griba padarīt izteismīgākus noteikumus, kurus ir paredzēts saglabāt un aizsargāt. Tās nav nekāda veida milzīgas izmaiņas. Tādēļ uzskatu, ka jebkāds arguments par to, ka Pamatlēmuma noteikumiem stājoties spēkā, tie bija jāinterpretē citādi, nav pieņemams²⁷.

52. Ņemot vērā iepriekš minēto, piedāvāju atbildēt uz pirmo jautājumu, ka Hartas noteikumi, tostarp tās 6., 48. un 52. pants, ir Savienības primāro tiesību daļa. Pamattiesības, kas garantētas Konvencijā, tostarp tās, kas paredzētas Konvencijas 5. panta 1., 3. un 4. punktā, kā arī 6. panta 2. un 3. punktā, ir Savienības tiesību vispārējie principi.

2. un 3. jautājums

53. Ar šiem jautājumiem, kurus vislabāk ir izskatīt kopā, iesniedzējtiesa būtībā jautā, vai Eiropas apcietināšanas ordera procedūrā pieprasītās personas brīvības atņemšana un piespiedu nodošana ir tiesību uz personisko brīvību ierobežojums un vai, lai šis ierobežojums atbilstu Konvencijas 5. panta 1. punktam un Hartas 6. pantam, tam ir jāatbilst nepieciešamības un samērīguma prasībām²⁸.

54. Ikvienam ir tiesības uz personisko brīvību. Tik daudz skaidri izriet no Konvencijas 5. panta un Hartas 6. panta. Jautājums ir par to, vai šo tiesību atņemšana var būt attaisnota. Šajā lietā Eiropas apcietināšanas orderis ir jāsaprot šādā kontekstā. Tā mērķis ir nodrošināt, ka personas, attiecībā uz kurām orderis ir izsniegts, personiski ieradīsies izsniegšanas dalībvalstī, lai stātos tiesas priekšā vai – attiecīgajā gadījumā – izciestu cietumsodu. Manuprāt, ir skaidrs, ka šāds mērķis ir vajadzīgs sabiedrības interešu aizsardzībai.

55. Šajā ziņā Konvencijas 5. pantā ir skaidri noteikti vairāki apstākļi, kādos personai var likumīgi atņemt brīvību. Tie ietver: (a) apakšpunktā) personas apcietinājumu uz kompetentas tiesas sprieduma pamata un (c) apakšpunktā) tās aizturēšanu vai apcietināšanu, ja *inter alia* ir aizdomas, ka šī persona ir izdarījusi noziedzīgu nodarījumu. Īpaša nozīme šajā diskusijā ir f) apakšpunktam, jo tajā ir kvalificētas tiesības uz personisko brīvību gadījumos, kad persona likumīgi tiek apcietināta vai aizturēta *inter alia* izdošanai (starpvalstu procedūra, kura tika aizstāta ar Eiropas apcietināšanas orderi).

56. Būtisks ir jautājums, vai apcietinājums atbilstoši orderim ir samērīgs. Eiropas Cilvēktiesību tiesa (turpmāk tekstā – “Cilvēktiesību tiesa”) saistībā ar Konvencijas 5. panta 1. punkta f) apakšpunktu ir nospriedusi, ka “šī tiesību norma nenozīmē, ka personas, attiecībā uz kuru ir uzsākts izdošanas process, apcietinājumam nav jābūt saprātīgi vajadzīgam, piemēram, lai novērstu to, ka šī persona izdara noziedzīgu nodarījumu vai aizbēg. Šajā saistībā 5. panta 1. punkta f) apakšpunktā ir paredzēta atšķirīga līmeņa aizsardzība salīdzinājumā ar 5. panta 1. punkta c) apakšpunktu: f) apakšpunktā ir paredzēts tikai tas, ka “ir uzsākts deportēšanas vai izdošanas process”. Līdz ar to saistībā ar 5. panta 1. punkta f) apakšpunktu nav nozīmes tam, vai pamatā esošais izraidīšanas lēmums var būt attaisnots atbilstoši valsts tiesībām vai Konvencijai [..]”²⁹.

27 — Pilnības labad ir jāatsaucas uz ģenerālvokāta P. Krusa Viljalona [*Cruz Villalón*] secinājumiem 2010. gada 21. oktobra spriedumam lietā C-306/09 *I.B.* (Krājums, I-10341. lpp.), kuros viņš norādīja, ka “vajadzība Pamatlēmuma interpretēšanā ņemt vērā pamattiesības ir kļuvusi jo saistošāka kopš brīža, kad spēkā ir stājušies Pamattiesību harta” (44. punkts). Lai arī no pirmā acu uzmetiena var šķist, ka ir vajadzīga citāda Pamatlēmuma interpretācija pēc LES 6. panta 1. punkta stāšanās spēkā, nedomāju, ka šis apsvērumus tika izdarīts ar šādu domu. Drīzāk uzskatu, ka ar to tiek uzsvērts politiskās gribas spēks panākt manis iepriekš pieminēto uzskatāmību.

28 — Lai arī valsts tiesas jautājumos ir atsaucē arī uz citiem Hartas un Līguma pantiem, es šis atsaucē interpretēju kā atgādinājumu kontekstam, kurā tiesības uz personas brīvību darbojas saistībā ar kriminālprocesiem. Tādēļ esmu koncentrējies uz noteikumiem, kuriem, manuprāt, ir vislielākā nozīme.

29 — Skat. ECT 1996. gada 15. novembra spriedumu lietā *Chahal* pret Apvienoto Karalisti (*Recueil des arrêts et décisions* 1996-V, 1853. lpp., 112. punkts), 2008. gada 24. aprīļa spriedumu lietā Nr. 2947/06 *Ismoilov* u.c. pret Krieviju, 135. punkts, un 2011. gada 20. septembra spriedumu lietā Nr. 10816/10 *Lokpo* un *Toure* pret Ungāriju, 16. punkts.

57. Tomēr nebūtu pareizi judikatūras daļu par Konvenciju interpretēt tādējādi, ka jebkāds apcietinājums saskaņā ar 5. panta 1. punkta f) apakšpunktu noteikti ir likumīgs, ja tas ir veikts nolūkā šo personu deportēt vai izraidīt. Cilvēktiesību tiesa tāpat ir nospriedusi, ka “jebkāda brīvības atņemšana saskaņā ar 5. panta 1. punkta f) apakšpunkta otro daļu ir attaisnota [...] tikai, ja notiek deportācijas vai izraidīšanas process [30]. Ja šāds process netiek veikts ar pienācīgu rūpību, apcietinājums vairs nav pieļaujams atbilstoši 5. panta 1. punkta f) apakšpunktam [...]. Tādējādi brīvības atņemšanai tāpat ir jābūt “likumīgai”. Ja runa ir par apcietinājuma “likumību”, ieskaitot jautājumu par to, vai ir ievērota “likumā noteiktā kārtība”, Konvencijā galvenokārt ir atsauce uz valsts tiesībām un paredzēts pienākums ievērot valsts materiālās un procesuālās tiesību normas. Tomēr ar valsts tiesību ievērošanu nepietiek: 5. panta 1. punktā turklāt ir paredzēts, ka jebkādai brīvības atņemšanai ir jānotiek, lai aizsargātu individu no patvaļīgas rīcības. Tas, ka neviens patvaļīgs apcietinājums nevar būt saderīgs ar 5. panta 1. punktu, ir pamatprincips, un “patvaļīgas rīcības” jēdziens 5. panta 1. punktā ir plašāks par neatbilstību valsts tiesībām, jo brīvības atņemšana atbilstoši valsts tiesībām var būt likumīga, tomēr patvaļīga un tādēļ pretrunā ar Konvenciju [...]. Lai apcietinājums nebūtu jāatzīst par patvaļīgu, tam atbilstoši 5. panta 1. punkta f) apakšpunktam ir jābūt labticīgi veiktam, tam ir jābūt cieši saistītam ar apcietinājuma pamatojumu, uz kuru ir balstījušās [valsts iestādes], apcietinājuma vietai un apstākļiem ir jābūt piemērotiem un apcietinājuma ilgums nedrīkst pārsniegt laiku, kas ir saprātīgi vajadzīgs attiecīgajam mērķim [...]”³¹.

58. Pilnīgumam ir jāatsaucas ne tikai uz Konvencijas 5. panta 1. punktu, bet arī uz tās ekvivalentu Hartā, proti, tās 6. pantu. Šajā tiesību normā nav atbilstmes Konvencijas 5. panta 1. punkta f) apakšpunktam. Tomēr Hartas 52. panta 3. punktā ir skaidri noteikts, ka, ja šajā tiesību aktā ietvertas tiesības atbilst Konvencijā garantētajām tiesībām, Hartas tiesību nozīme un apjoms ir tāds pats kā minētajā Konvencijā noteiktajām tiesībām. Līdz ar to 5. panta 1. punkta f) apakšpunkts ir piemērojams pēc analogijas.

59. Līdz ar to, īstenojot Pamatlēmuma 12. pantu, kompetentajām iestādēm ir jāievēro šo secinājumu 57. punkta izklāstītie principi. Tās noteikti būs atšķirīgi piemērojamas katrā atsevišķajā gadījumā, un nav iespējams paredzēt jebkādus stingrus un precīzus noteikumus.

60. Tomēr es vēl piebilstu, lūk, ko. Kā savā 2011. gada ziņojumā norāda Komisija, viena no kritikām par veidu, kādā dalībvalstis ieviesušas Pamatlēmumu, ir tā, ka uzticība tā piemērošanai ir tikusi mazināta, sistemātiski izsniedzot Eiropas apcietināšanas orderus to personu nodošanai, kuras tiek meklētas bieži vien par ļoti nenozīmīgiem nodarījumiem, kas nav pietiekami būtiski, lai attaisnotu līdzekļus un sadarbību, kura vajadzīga šādu orderu izpildei. Komisija norāda, ka pastāv nesamērīga ietekme uz pieprasīto personu brīvību, ja Eiropas apcietināšanas orderi tiek izsniegti saistībā ar lietām, kurām (pirmstiesas) apcietinājums citādi nebūtu piemērots³².

61. Es piekritu.

62. Ņemot vērā iepriekš minēto, piedāvāju uz otro un trešo jautājumu atbildēt, ka pieprasītās personas brīvības atņemšana un piespiedu nodošana, ko ietver Eiropas apcietināšanas ordera procedūra, ir šīs personas tiesību uz personisko brīvību ierobežojums Konvencijas 5. panta un Hartas 6. panta izpratnē. Parasti šis ierobežojums būs attaisnots kā “vajadzīgs demokrātiskā sabiedrībā” saskaņā ar Konvencijas 5. panta 1. punkta f) apakšpunktu. Tomēr apcietinājums saskaņā ar šo noteikumu nedrīkst būt patvaļīgs. Lai novērstu to, ka šāds apcietinājums ir patvaļīgs, tas ir jāpiemēro labticīgi, tam ir jābūt

30 — Lai arī spriedums tika taisīts lietā par izraidīšanas procesu, nevis Eiropas apcietināšanas ordera procesu, neuzskatu, ka šajā kontekstā būtu kādas atšķirības pamatprincipos. Protams, tas nenozīmē, ka vienmēr būs leģitīmi šādiem gadījumiem piemērot no nodošanas izrietošos principus.

31 — ECT [Lielā palāta] 2009. gada 19. februāra spriedums lietā Nr. 3455/05 A. u.c. pret Apvienoto Karalisti, ECHR 2009, 164. punkts.

32 — Skat. 2011. gada ziņojuma 5. nodaļu.

cieši saistītam ar apcietinājuma pamatiem, uz kuriem balstās izpildes tiesu iestāde, apcietinājuma vietai un apstākļiem ir jābūt piemērotiem un apcietinājuma ilgums nedrīkst pārsniegt attiecīgajam mērķim saprātīgi vajadzīgo (tādējādi atbilstot samērīguma prasībai). Hartas 6. pants ir izveidots tādā pašā veidā kā Konvencijas 5. panta 1. punkts.

4. jautājums

63. Ar savu ceturto jautājumu iesniedzējtiesa būtībā jautā, vai izpildes dalībvalsts drīkst atteikties izpildīt Eiropas apcietināšanas orderi, ja tādējādi tiktu pārkāptas vai pastāvētu iespēja pārkāpt pieprasītās personas tiesības, kas paredzētas Konvencijas 5. un 6. pantā vai Hartas 6., 48. un 52. pantā.

64. Atšķirībā no otrā un trešā jautājuma, kuros Tiesai tika lūgts apskatīt pieprasītās personas apcietinājuma apstākļus laikā no Eiropas apcietināšanas ordera izsniegšanas līdz šīs personas nodošanai izsniegšanas dalībvalstij, šeit jautājumi ir plašāki. Vai kompetentā tiesu iestāde izpildes dalībvalstī drīkst pavisam atteikties izpildīt orderi, ja runa ir par pieprasītās personas cilvēktiesību pārkāpumu?

65. Jautājumā šis aspekts tiek skarts, atsaucoties uz uzskaitītajiem Konvencijas 5. un 6. panta un Hartas 6. panta noteikumiem. C. V. Radu pārstāvis tiesas sēdē norādīja, ka viņa klientam “netika paziņota viņam izvirzītā apsūdzība, viņš nav ticis izsaukts uz tiesu saistībā ar šo apsūdzību un viņam pilnīgi nebija iespējas aizstāvēties”. Tā kā iespējas aizstāvēties neesamība vismaz iespējami rada jautājumus saistībā ar Konvencijas 6. panta 1. punktu un Hartas 47. pantu, pilnības labad ietveršu tos savā analizē.

66. Pavirši pārļausot Pamatlēmumu, varētu secināt, ka šādi pārkāpumi (lai arī cik ilgi turpinātos to ietekme) nav ņemami vērā. 3. un 4. pantā ir uzskaitīti apstākļi, kuros izpildes dalībvalsts tiesu iestādei vai nu ir obligāti (3. pants), vai fakultatīvi (4. pants) jāatsakās izpildīt Eiropas apcietināšanas orderi. Nevienā no šiem gadījumiem nav atsauces uz cilvēktiesību jautājumiem kā neizpildīšanas pamatu. Tiesa ir nospriedusi, ka pamatu saraksts šajos pantos ir izsmelošs³³.

67. Šādu secinājumu varētu izdarīt arī, pamatojoties uz lēmuma mērķiem. Nodošanas sistēma, kas ar to tiek ieviesta, ir balstīta uz savstarpējās atzīšanas principiem³⁴ un dalībvalstu augsta līmeņa savstarpējo uzticību³⁵, un tās mērķis ir samazināt kavējumus, kas bija raksturīgi iepriekšējai izdošanas procedūrai³⁶.

68. Tiesa, neapšaubāmi ņemot vērā šo apsvērumu, ir nospriedusi, ka “savstarpējās atzīšanas princips, kurš ir Pamatlēmuma sistēmas pamats, nozīmē, ka atbilstoši minētā lēmuma 1. panta 2. punktam dalībvalstīm principā ir jāizpilda ikviens Eiropas apcietināšanas orderis”³⁷. Ir skaidrs, ka tā tam ir jābūt, jo, ja būtu citādi, lēmuma pamatā esošo mērķu sasniegšana varētu tikt būtiski apdraudēta.

69. Tomēr nedomāju, ka šī šaurā interpretācija, ar kuru pilnībā tiktu izslēgti cilvēktiesību apsvērumi, rastu pamatojumu Pamatlēmumā vai judikatūrā.

33 — Šajā ziņā skat. 2008. gada 1. decembra spriedumu lietā C-388/08 PPU *Leymann* un *Pustovarov* (Krājums, I-8993. lpp., 51. punkts) un 2009. gada 6. oktobra spriedumu lietā C-123/08 *Wolzenburg* (Krājums, I-9621. lpp., 57. punkts). Attiecībā uz 4. pantu skat. arī 2011. gada 13. oktobra spriedumu lietā C-139/10 *Prism Investments* (Krājums, I-9511. lpp., 33. punkts).

34 — Skat. *inter alia* spriedumu lietā *Advocaten voor der Wereld* (iepriekš minēts 10. zemsvītras piezīmē, 28. punkts) un 2008. gada 17. jūlija spriedumu lietā C-66/08 *Kozłowski* (Krājums, I-6041. lpp., 31. punkts).

35 — Skat. Pamatlēmuma preambulas 10. apsvērumu.

36 — Skat. Pamatlēmuma preambulas 5. apsvērumu.

37 — Skat. 2010. gada 16. novembra spriedumu lietā C-261/09 *Mantello* (Krājums, I-11477. lpp., 36. punkts un tajā minētā judikatūra).

70. Pamatlēmuma 1. panta 3. punktā ir skaidri noteikts, ka lēmums neskar pienākumu ievērot pamattiesības un pamatprincipus, kas ietverti LES 6. pantā (redakcijā ar grozījumiem – LESD 6. pants). Līdz ar to, manuprāt, pienākums ievērot šīs tiesības un principus caurvij Pamatlēmumu. Ir skaidrs, ka šīs tiesības var tikt ņemtas vērā, pamatojot lēmumu neizpildīt orderi. Ja 1. panta 3. punkts tiktu interpretēts citādi, tam varētu nebūt vairāk nozīmes nekā vien triviālam izteikumam.

71. Šā viedokļa pamatojums atrodams vairākos Tiesas ģenerālvokātu secinājumos par Pamatlēmuma interpretāciju. It īpaši atsauksos uz ģenerālvokāta Kruza Viljalona [*Cruz Villalón*] secinājumiem lietā *I.B.*³⁸, kuros viņš noteica:

“[...] uzskatu, ka veicamajā Pamatlēmuma redakcijas un mērķu interpretācijā ir jāņem vērā visi šā tiesību akta mērķi. Lai arī savstarpēja atzišana patiešām ir rīks, ar kuru stiprina drošības, brīvības un tiesiskuma telpu, ne mazāk droši zināms ir arī tas, ka tiesību un pamatbrīvību aizsardzība ir *prius*, kas šīs telpas esamību un attīstību padara legītimu. Uz to ir atkārtoti norādīts Pamatlēmuma preambulas 10., 12., 13. un 14. apsvērumā, kā arī 1. panta 3. punktā [...]”³⁹.

72. Es piekrītu.

73. Manuprāt, ir skaidrs, ka izpildes dalībvalsts tiesu iestādēm, izvērtējot, vai izpildīt Eiropas apcietināšanas orderi, ir pienākums ņemt vērā Konvencijā un Hartā iekļautās pamattiesības. Kad tām ir jāatsakās izpildīt nodošanas orderi un kādi faktori tām ir jāņem vērā, pieņemot šādu lēmumu?

74. No Cilvēktiesību tiesas judikatūras skaidri izriet, ka ne ar katru Konvencijas pārkāpumu var attaisnot atteikumu īstenot izdošanas rīkojumu⁴⁰. Piemēram, spriedumā lietā *Dzhaksybergenov* pret Ukrainu tā nosprieda, ka “atsauce vien uz vispārīgu problēmu saistībā ar cilvēktiesību ievērošanu konkrētajā valstī nevar būt pamats izdošanas atteikumam”⁴¹.

75. Spriedumā lietā *Soering* pret Apvienoto Karalisti⁴² šī tiesa saistībā ar Konvencijas 3. pantu⁴³ nosprieda, ka “līgumslēdzēja valsts lēmums izraidīt bēgli var radīt jautājumu saistībā ar 3. pantu un tādēļ izraisīt šīs valsts atbildību atbilstoši Konvencijai, ja ir sniegts *pietiekams pamatojums* tam, ka, ja attiecīgā persona tiks izraidīta, tai radīsies *paties risks* tikt pakļautai spīdzināšanai vai tam, ka ar viņu apiesies cietsirdīgi vai pazemojoši vai to sodīs pieprasītājā valstī”⁴⁴. Attiecībā uz 6. pantu tā norādīja, ka “tiesībām uz taisnīgu tiesu krimināllietās, kas paredzētas 6. pantā, ir nozīmīga vieta demokrātiskā sabiedrībā. [...] Tiesa neizslēdz, ka šis jautājums *izņēmuma kārtā* varētu tikt uzdots saistībā ar 6. pantu [...] lēmumā par izraidīšanu apstākļos, kuros bēglim ir vai var tikt *acīmredzami liegtas* tiesības uz taisnīgu tiesu pieprasītājā valstī”⁴⁵.

38 — Iepriekš minēts 27. zemsvītras piezīmē.

39 — 43. punkts. Tāpat skat. ģenerālvokāta Bota [*Bot*] secinājumus lietā *Wolzenburg* (iepriekš minēta 33. zemsvītras piezīmē, 148. un 151. punkts) un lietā *Mantello* (iepriekš minēta 37. zemsvītras piezīmē, 87. un 88. punkts) un ģenerālvokāta Mengoci [*Mengozzi*] secinājumus 2012. gada 5. septembra spriedumam lietā *C-42/11 Lopes da Silva Jorge* (28. punkts).

40 — Kā norādīts šo secinājumu 30. punktā, neuzskatu, ka šajā kontekstā atšķirtos izdošanas un Eiropas apcietināšanas ordera procedūras pamatprincipi.

41 — 2011. gada 10. februāra spriedums lietā Nr. 12343/10, 37. punkts.

42 — Nr. 14038/88.

43 — Konvencijas pret spīdzināšanu un citiem nežēlīgas, necilvēcīgas vai pazemojošas izturēšanās vai sodīšanas veidiem 3. pants.

44 — 91. punkts (izcēlums mans).

45 — 113. punkts (izcēlums mans).

76. Lai arī nepastāv tiešas atbildes Tiesas judikatūrā par Pamatlēmumu nospriestajam, līdzīga rakstura jautājumi radās lietā *N.S. u.c.*⁴⁶, kurā Tiesai bija jāizvērtē Hartas 4. panta ietekme⁴⁷ tostarp uz valsts iestāžu pienākumiem saskaņā ar Regulu Nr. 343/2003⁴⁸. Tādā pašā veidā kā Pamatlēmumā šajā regulā tika paredzēti personu – attiecīgajā gadījumā patvēruma meklētāju – pārvietošanas no vienas dalībvalsts uz otru noteikumi atbilstoši konkrētām procedūrām un termiņiem. Tiesa nosprieda, ka “nevar secināt, ka jebkurš [...] dalībvalsts, [kurai ir jānodod patvēruma meklētājs saskaņā ar regulas noteikumiem], pieļauts pamattiesību pārkāpums ietekmē pārējo dalībvalstu pienākumus ievērot [Regulas] tiesību normas”. Ja latīņu tiktu noteikta tik zemā līmenī, tiesību aktu mērķi tiktu apdraudēti. Turpinājumā tā nosprieda, ka, “lai ļautu [Eiropas] Savienībai un tās dalībvalstīm ievērot savus pienākumus patvēruma meklētāju pamattiesību aizsardzības jomā, dalībvalstīm, ieskaitot valsts tiesas, ir pienākums nenosūtīt patvēruma meklētāju uz “atbildīgo dalībvalsti” Regulas Nr. 343/2003 izpratnē gadījumos, kad tās *nevar nezināt*, ka *sistemātiski trūkumi* patvēruma piešķiršanas procesā un patvēruma meklētāju uzņemšanas apstākļos šajā dalībvalstī rada [*pietiekamu pamatojumu*] uzskatīt, ka patvēruma meklētājam radīsies [*paties*] risks tikt pakļautam necilvēciskai vai pazemojošai attieksmei Hartas 4. panta izpratnē”⁴⁹.

77. Apvienojot minēto kopsavilkumā, abas tiesas piekrīt, ka pamattiesības var ietekmēt dalībvalstu likumdošanas pienākumu nodot personu citai valstij. Attiecībā uz Konvencijas 3. pantu un tai atbilstošo noteikumu Hartas 4. pantā tās uzskata, ka ir jāpārbauda, vai pastāv “pietiekams pamatojums uzskatīt”, ka pastāv “paties risks”, ka attiecīgie noteikumi tiks pārkāpti valstī, kurai citādi būtu jānodod attiecīgā persona. Saistībā ar 6. pantu Cilvēktiesību tiesa ir nospriedusi, ka nodošanas pienākums tiks skarts tikai “izņēmuma kārtā” un ja attiecīgajai personai “ir vai draud tikt acīmredzami liegtas” Konvencijā paredzētās tiesības. Tomēr Tiesai vēl ir jāspriež par Hartas 47. un 48. pantu.

78. Attiecībā uz personas, kas iesniedz pārsūdzību, atbildību Cilvēktiesību tiesa ir nospriedusi, ka tiesai noteikti ir stingri jāizpēta, vai pastāv risks, un ka pieteikuma iesniedzējam ir jāiesniedz vajadzīgie pierādījumi⁵⁰. Attiecībā uz pierādījumu līmeni, kas vajadzīgs, lai attaisnotu atteikumu nodot personu, minētā tiesa spriedumā lietā *Garabayev* pret Krieviju⁵¹ nosprieda, ka, “izvērtējot pierādījumus, uz kuriem ir jābalsta spriedums par to, vai ir pārkāpts 3. pants, tiesa piemēro pierādījumu līmeni, “nepastāvot vērā ņemamām šaubām” (*beyond reasonable doubt*), bet piebilst, ka šāds pierādījums var izrietēt no pietiekami stingru, skaidru un saskanīgu norāžu vai līdzīgu neatspēkotu faktu pieņēmumu kopuma pastāvēšanas. Šādos apstākļos ir jāņem vērā lietas dalībnieku uzvedība brīdī, kad tiek iegūti pierādījumi [...]”⁵². Lai arī šis atzinums tika izdarīts attiecībā uz Konvencijas 3. pantu, nerodas jautājums par vajadzību paredzēt augstāku pierādījumu līmeni saistībā ar 6. pantu vienkārša iemesla dēļ, jo augstāks līmenis nepastāv.

79. Vai Tiesai būtu jāpiemēro Cilvēktiesību tiesas piemērotās pārbaudes?

80. Ņemot vērā Cilvēktiesību tiesas judikatūru, vienmēr ir jāpatur prātā, ka Hartas 52. panta 3. punktā ir noteikts, ka šis noteikums neliedz Savienības tiesībās paredzēt plašāku aizsardzību nekā Konvencijā paredzētā.

46 — 2011. gada 21. decembra spriedums apvienotajās lietās C-411/10 un C-493/10 (Krājums, I-13905. lpp.).

47 — Hartas 4. pants atbilst Konvencijas 3. pantam.

48 — Padomes 2003. gada 18. februāra Regula (EK) Nr. 343/2003, ar ko paredz kritērijus un mehānismus, lai noteiktu dalībvalsti, kura ir atbildīga par trešās valsts pilsoņa patvēruma pieteikuma izskatīšanu, kas iesniegts kādā no dalībvalstīm (OV L 50, 1. lpp.).

49 — 82. un 94. punkts (izcēlums mans).

50 — Skat. ECT [Lielā palāta] 2008. gada 28. februāra spriedumu lietā Nr. 37201/06 *Saadi* pret Itāliju, 128. un 129. punkts.

51 — Nr. 38411/02.

52 — 76. punkts.

81. Nav grūti pieņemt, ka izpildes dalībvalsts tikai izņēmuma kārtā drīkst atteikties nodot saskaņā ar Pamatlēmumu pieprasīto personu. Ir skaidrs, ka lēmuma mērķis tiktu pilnībā apdraudēts, ja būtu iespējams iesniegt to, ko es nosauktu par “ikdienišķām” pārsūdzībām, kas balstītas uz abstraktiem cilvēktiesību pārkāpumiem. Ir jāpatur prātā, ka ir jāņem vērā arī noziedzīgo nodarījumu upuru intereses par to, lai viņu pāridarītāji stātos tiesas priekšā⁵³.

82. No minētā skaidri izriet, ka atteikuma pārbaudei ir jābūt stingrai. Tomēr es nepiekrītu Cilvēktiesību tiesas judikatūrai saistībā ar diviem aspektiem. Pirmkārt, neuzskatu, ka varu ieteikt Tiesai veikt pārbaudi par to, vai attiecīgais pārkāpums ir “acīmredzams”. Šāds jēdziens, manuprāt, ir pārāk neskaidrs, lai to varētu vienveidīgi interpretēt Savienībā. Tāpat tika noteikts, ka pārkāpumam ir jābūt tik būtiskam, lai tas būtu pielīdzināms tiesību uz taisnīgu tiesu pilnīgai liegšanai vai iznīcināšanai⁵⁴.

83. Tomēr, vienmēr pieņemot, ka šāda pārbaude var skaidri tikt saprasta, tā man šķiet pārmērīgi stingra. Tā būtu jāizprot tādējādi, ka katram taisnīgas tiesas aspektam būtu jābūt netaisnīgam. Bet tiesa, kas ir tikai daļēji taisnīga, nevar nodrošināt taisnīguma īstenošanu. Uzskatu, ka piemērots kritērijs drīzāk būtu tas, ka tiesas procesa trūkumam vai trūkumiem ir jābūt tik būtiskiem, lai sagrautu tā taisnīgumu⁵⁵.

84. Otrkārt, attiecībā uz pierādīšanas pienākuma līmeni, manuprāt, nav pareizi pieprasīt, lai iespējama pārkāpums tiktu konstatēts, “nepastāvot vērā ņemamām šaubām”. Šāds līmenis var būt piemērots un izmantots noteiktās tiesās, nosakot atbildību, kas ir jāuzliek prokuratūras iestādēm krimināllietās. Tas nodrošina riska, ka apsūdzētais nepareizi tiks notiesāts, iespējamo samazināšanu. Tomēr man nešķiet, ka tam šajā lietā būtu kāda nozīme. Turklāt pastāv risks, ka praksē nebūs iespējams izpildīt pienākumu, kas ir uzlikts attiecīgajai personai, kurai var būt finansiālas problēmas un kura var būt spiesta paļauties uz valsts juridisko palīdzību, mēģinot aizstāvēt savas tiesības.

85. Tomēr līdzīgi – ir vajadzīgs kas vairāk nekā tikai apgalvojumi par iespējamiem pārkāpumiem. Ja lēmuma pieņēmējam ir jāatsakās izpildīt Eiropas apcietināšanas orderi, pamatojoties uz to, ka pastāv paties risks, ka pieprasītās personas tiesības tiks pārkāptas, nepietiks ar to, ka viņam radušās nelielas šaubas. Uzskatu, ka piemērota pārbaude ir tā, vai pieprasītā persona var pārliecināt lēmuma pieņēmēju, ka tās iebildumi pret nodošanu ir pietiekami pamatoti⁵⁶.

86. Veicot iepriekš izklāstīto analīzi, esmu koncentrējies uz to, kā personas pamattiesību *nākotnes pārkāpums* var ietekmēt lēmumu par šīs personas nodošanu citai dalībvalstij. Tieši šajā jomā var atrast vispiemērojamāko Cilvēktiesību tiesas un Tiesas judikatūru. Tagad pievērsīšos *agrāk nodarītā pārkāpuma* sekām.

87. Tomēr, manuprāt, uzsvars paliks tas pats.

88. Pirmkārt, ar labojamiem pārkāpumiem nevar attaisnot atteikumu nodot pieprasīto personu dalībvalstij, kas “pārkāpj tiesības”. Šādi pārkāpumi nevar būt pārāki par ātras un efektīvas tiesvedības mērķiem, ko ir paredzēts veicināt Pamatlēmumā. Cilvēktiesību tiesa ir vairākkārt nospriedusi, ka, izvērtējot, vai ir ticis pierādīts Konvencijas 6. panta pārkāpums, ir jāizvērtē, “vai process kopumā [...] ir bijis taisnīgs”⁵⁷. Protams, nevar atturēt attiecīgo personu no mēģinājuma saskaņā ar atbilstošajiem ES tiesību vai valsts tiesību principiem vai attiecīgajā gadījumā Konvencijas 41. pantu saņemt zaudējumu atlīdzību par pārkāpumu.

53 — Skat. šo secinājumu 40. punktu.

54 — Skat. Cilvēktiesību tiesas tiesnešu *Bratza, Bonello* un *Hedigan* pievienoto daļēji atšķirīgo viedokli 2005. gada 4. februāra spriedumam lietā Nr. 46827/99 un 46951/99 *Mamatkulov un Askarov* pret Turciju, 14. punkts.

55 — Šādu pieeju izmantoja, piemēram, *Lord Phillips* savas runas *House of Lords* lietā *RB* (Alžīrija) u.c. pret *Secretary of State for the Home Department* 136. punktā (skat. <http://www.publications.parliament.uk/pa/ld200809/ldjudgmt/jd090218/rbalge-1.htm>).

56 — Tiesas sēdē Tiesa aicināja *C. V. Radu* pārstāvi konkrētizēt, kādi pamattiesību pārkāpumi ir izdarīti. Jāatzīst, ka man tas nekļuva skaidrāks pēc viņa sniegtās atbildes.

57 — Skat. *inter alia* 1998. gada 23. februāra spriedumu lietā *Bernard* pret Franciju, *Recueil des arrêts et décisions* 1998-II, 37. punkts.

89. Līdz ar to nozīme var būt tikai pārkāpumiem, kuri pilnīgi iznīcina tiesas procesa taisnīgumu (šo secinājumu 83. punktā izklāstītā pārbaude). Tomēr, lai tas tā būtu saistībā ar agrāk nodarītajiem pārkāpumiem, *ir jāpierāda vai nu tas, ka to sekas, ja tās ir izsmeltas, vien ir tādas, ka nav iespējama taisnīga tiesvedība, vai ka to pagātnes sekas, ja tās turpinās, ir tādas, kas tām ir tāds pats rezultāts.*

90. Izskaidrošu iepriekš minēto, minot divus piemērus. Pirmkārt, pieprasītajai personai ir uzrādīta apsūdzība par slepkavību izsniegšanas dalībvalstī. Tika izsniegts Eiropas apcietināšanas orderis, lai šo personu nodotu uz šo valsti no izpildes dalībvalsts. Tomēr pirms tam pirmās dalībvalsts kompetentās iestādes ir likušas iznīcināt pierādījumus nogalinātās personas DNK paraugu formā, kuriem atbilstoši pieprasītās personas uzskatam bija noteicoša nozīme, lai pierādītu tās nevainīgumu. Pieprasītā persona ar pārstāvja palīdzību iesniedza izsniegšanas dalībvalstij apsvērumus, ka paraugi ir jā saglabā kā pierādījumi viņa tiesvedībā. Nav šaubu, ka lēmums par iznīcināšanu tika pieņemts kļūdaini, pārkāpjot pieprasītās personas cilvēktiesības. Nav citu materiālu pierādījumu šīs personas nevainīgumam. Šādā gadījumā, manuprāt, nav īpašu šaubu, ka izpildes tiesu iestādēm ir jāatsakās izpildīt orderi. Otrajā piemērā apstākļi ir tādi paši, izņemot to, ka apgalvotais 6. panta pārkāpums ir tas, ka pieprasītajai personai netika paziņots par to, ka pret viņu ir uzsākta krimināllieta. Šāds pārkāpums var tikt novērsts, un nevar būt runas par to, ka ar to var attaisnot atteikumu izpildīt orderi.

91. Varētu norādīt, ka vairums apgalvoto pārkāpumu ir neskaidrāki par manis tikko sniegtajiem diviem spilgtiem piemēriem. Tā nu tas ir. Nepiedāvāju iedziļināties šajā aspektā, jo man šķiet, ka tā pamatā esošie jautājumi būs jāizvērtē valsts tiesām katrā atsevišķā gadījumā. Nav iespējams paredzēt jebkādas stingrus un precīzus noteikumus.

92. Lai uz iesniedzējtiesas jautājumu sniegtu pilnīgu atbildi, tāpat ir jāpievēršas Konvencijas 5. pantam un Hartas 6. pantam. Šajā ziņā nevar uzskatīt, ka pārkāpums, kas ir ticis izdarīts pirms pieprasītās personas nodošanas izsniegšanas dalībvalstij, *nebūtu* novēršams. Tomēr šādu iespēju nevar pilnībā izslēgt, vismaz teorētiski, lai arī Tiesai šāds jautājums netika uzdots. Vispārīgi ņemot, man šķiet, ka ir jāpiemēro tie paši principi, kas piemērojami Konvencijas 6. pantam.

93. Šajā lietā iesniedzējtiesai, piemērojot iepriekš izklāstītos principus, ir jānosaka, vai pamattiesību pārkāpumi, par kuriem sūdzas *C. V. Radu*, ir pietiekami, lai attaisnotu atteikumu izpildīt attiecīgos Eiropas apcietināšanas orderus pamatlietās.

94. Tiesas sēdē *C. V. Radu* pārstāvis apgalvoja, ka pamatlietā varētu būt nozīme procesuālajiem jautājumiem, kuru rezultātā tika izsniegts Eiropas apcietināšanas orderis. Pareizas kārtības labad šajā saistībā sniedzu šādus apsvērumus.

95. Pirmkārt, izpildes tiesu iestādes var atteikties izpildīt Eiropas apcietināšanas orderi ne tikai tad, ja ir notikuši būtiski cilvēktiesību pārkāpumi vai ir radies kāds obligāts vai fakultatīvas neizpildes pamats, kas norādīts attiecīgi Pamatlēmuma 3. un 4. pantā. Tā tāpat var atteikties to darīt, ja tiek pierādīts, ka, izsniedzot orderi, ir pārkāpta būtiska procesuāla prasība. Piemēram, ja tiktu skaidri pierādīts, ka Eiropas apcietināšanas orderī nav iekļauti valsts apcietināšanas orderim paredzētie pierādījumi, kas konkretizēti lēmuma 8. panta 1. punkta c) apakšpunktā (piemēram, tādēļ, ka valsts apcietināšanas orderis procesuālu pārkāpumu dēļ nebija spēkā atbilstoši izsniegšanas dalībvalsts tiesībām), manuprāt, orderis nebūtu jāizpilda. Procesuālās tiesības, kas pieprasītajam personām tiek piešķirtas saskaņā ar Pamatlēmuma 11.–23. pantu, sniedz plašas iespējas skart šāda veida jautājumus pirms ordera izpildes.

96. Otrkārt, Pamatlēmuma mērķis nav līdzsvarot vai tuvināt dalībvalstu tiesības saistībā ar apcietināšanas ordera izsniegšanas iemesliem vai procesuālo kārtību, kādā personai, kura tiek turēta aizdomās vai kura ir notiesāta par noziedzīga nodarījuma izdarīšanu, tas tiek paziņots. Savstarpējas uzticības princips, kas iekļauts lēmumā, noteikti nozīmē, ka katra dalībvalsts atzīst citu dalībvalstu krimināltiesības⁵⁸.

97. Ņemot vērā iepriekš minēto, piedāvāju atbildēt uz ceturto jautājumu, ka Eiropas apcietināšanas ordera izpildes valsts kompetentā tiesu iestāde drīkst noraidīt nodošanas pieprasījumu, nepārkāpjot dibināšanas līgumos un citās Kopeņu tiesību normās paredzētos pienākumus, ja tiek pierādīts, ka nodošanas procesā vai pēc tam ir tikušas vai tiks pārkāptas personas, kuras nodošana tiek pieprasīta, cilvēktiesības. Tomēr šāds atteikums būs tiesisks tikai ārkārtas apstākļos. Gadījumos, kas ir saistīti ar Konvencijas 5. un 6. pantu un/vai Hartas 6., 47. un 48. pantu, attiecīgajam pārkāpumam ir jābūt tādām, kas pilnībā iznīcina procesa taisnīgumu. Personai, kura apgalvo pārkāpumu, ir jāpārlicina lēmuma pieņēmējs, ka tās iebildumi ir pietiekami pamatoti. Šādus iebildumus nevar pamatot ar agrāk izdarītiem pārkāpumiem, kas var tikt novērsti.

5. jautājums

98. Ar šo jautājumu iesniedzējtiesa jautā, vai izpildes dalībvalsts drīkst atteikties izpildīt Eiropas apcietināšanas orderi, pamatojoties uz to, ka izsniegšanas dalībvalsts nav transponējusi vai ir nepareizi transponējusi Pamatlēmumu.

99. Šajā ziņā saskaņā ar Tiesas pastāvīgo judikatūru dalībvalstis nedrīkst attaisnot ES tiesību neizpildi ar norādi uz to, ka cita dalībvalsts nav izpildījusi tos pašus vai līdzīgus pienākumus⁵⁹.

100. Tas liek uzskatīt, ka uz jautājumu noteikti ir jāsniedz noraidoša atbilde.

101. Vai šis uzskats būtu jāizvērtē, ņemot vērā iesniedzējtiesas uzsvāru uz jautājumu par savstarpēju uzticību? Šķiet, ka šāds jautājums ir radies pamatlietā⁶⁰, jo *C. V. Radu* vārdā tika apgalvots, ka Vācijas tiesībās nav pienācīgi ieviests Pamatlēmums.

102. 2005. gadā Vācijas Konstitucionālā tiesa patiešām nosprieda, ka iekšējie tiesību akti, ar kuriem ieviests lēmums, neatbilst Konstitūcijai un tādēļ nav spēkā⁶¹. Tomēr man ir skaidrs, ko tiesas sēdē apstiprināja arī Vācijas pārstāvji, ka, pieņemot jaunus tiesību aktus 2006. gadā, situācija tika labota.

103. Gribu piebilst vienu lietu. Tiesas sēdē Vācijas pārstāve izmantoja nozagtās zoss piemēru. Ja attiecīgajai dalībvalstij tiktu lūgts izpildīt Eiropas apcietināšanas orderi saistībā ar šo noziedzīgo nodarījumu, par kuru izsniegšanas dalībvalstī tika piespriests sešu gadu cietumsods, viņasprāt, ordera izpilde būtu jāatsaka. Viņa uzskatīja, ka šāds atteikums būtu attaisnojams, pamatojoties uz samērīguma principu, un pievērsa Tiesas uzmanību Hartas 49. panta 3. punktam, saskaņā ar kuru “sodu smagums nedrīkst būt nesamērīgs ar noziedzīgā nodarījuma smagumu”. Tomēr Tiesai vēl ir jāspriež par šā panta interpretāciju. Saistībā ar Konvenciju Cilvēktiesību tiesa ir nospriedusi, ka, lai arī principā lietas par piemērotiem spriedumiem lielākoties neietilpst Konvencijas piemērošanas jomā, spriedums, kas ir “ārkārtīgi nesamērīgs”, ir pielīdzināms prettiesiskai attieksmei, kas ir pretrunā 3. pantam, bet šāda pārbaude tiek izturēta tikai “retos un atsevišķos gadījumos”⁶². Būtu interesanti izvērtēt, kāda interpretācija ir jāsniedz Hartas 49. panta 3. punktam, ņemot vērā interpretāciju, ko Cilvēktiesību tiesa

58 — Šajā ziņā skat. 2003. gada 11. februāra spriedumu apvienotajās lietās C-187/01 un C-385/01 *Gözütok un Brügger* (*Recueil*, I-1345. lpp., 32. un 33. punkts).

59 — Šajā ziņā it īpaši skat. 1979. gada 25. septembra spriedumu lietā 232/78 *Komisija/Francija* (*Recueil*, 2729. lpp., 9. punkts).

60 — Skat. šo secinājumu 19. un 23. punktu.

61 — Skat. šo secinājumu 19. punktu un 5. zemsvītras piezīmi.

62 — Skat. ECT 2012. gada 17. janvāra spriedumu lietās Nr. 66069/09, 130/10 un 3096/10 *Vinter* u.c. pret Apvienoto Karalisti, 89. punkts.

ir sniegusi Konvencijas 3. pantam. Tomēr neizskatīšu šo jautājumu vienkārša iemesla dēļ, jo šajā lietā tas nav radies. Pat ja pieņem, ka šāda pieeja no Vācijas izpildes tiesu iestāžu puses *būtu uzskatāma* par šīs dalībvalsts Pamatlēmumā paredzēto pienākumu neizpildi, saistībā ar piekto jautājumu ar to nevarētu attaisnot izpildes dalībvalsts atteikumu izpildīt Eiropas apcietināšanas orderi, ko ir izsniegusi Vācija.

104. Šo iemeslu dēļ piedāvāju atbildēt uz piekto jautājumu, ka Eiropas apcietināšanas ordera izpildes valsts kompetentā tiesu iestāde nevar, nepārkāpjot dibināšanas līgumos un citās ES tiesību normas paredzētos pienākumus, noraidīt nodošanas pieprasījumu tādēļ, ka valsts, kas ir izsniegusi Eiropas apcietināšanas orderi, pilnībā vai daļēji nav transponējusi vai nav pareizi transponējusi Pamatlēmumu.

6. jautājums

105. Ar šo jautājumu iesniedzējtiesa jautā, vai noteiktas valsts tiesību normas ir saderīgas ar Konvenciju un Hartu un vai ar šīm tiesību normām valsts tiesību sistēmā ir pareizi transponēts Pamatlēmums.

106. Saskaņā ar Tiesas pastāvīgo judikatūru Tiesai LESD 267. pantā paredzētās tiesvedības ietvaros nav jāizskata jautājums par valsts tiesību normu saderīgumu ar Savienības tiesībām⁶³. Lai arī saskaņā ar šo noteikumu Tiesa tomēr var sniegt iesniedzējtiesai visus ES tiesību interpretācijas elementus, kas tai ļautu izvērtēt, vai minētās tiesību normas ir saderīgas, informācija, ko iesniedzējtiesa ir sniegusi lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu, nav pietiekama, lai Tiesa to darītu šajā lietā⁶⁴.

107. Tādēļ sestais jautājums nav pieņemams.

Secinājumi

108. Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, ierosinu uz *Curtea de Apel Constanța* uzdotajiem jautājumiem Tiesai atbildēt šādi:

- 1) Eiropas Savienības Pamattiesību hartas noteikumi, tostarp tās 6., 48. un 52. pants, ir Savienības primāro tiesību daļa. Pamattiesības, kas garantētas Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijā, tostarp tās, kas paredzētas Konvencijas 5. panta 1., 3. un 4. punktā, kā arī 6. panta 2. un 3. punktā, ir Savienības tiesību vispārējie principi;
- 2) pieprasītās personas brīvības atņemšana un piespiedu nodošana, ko ietver Eiropas apcietināšanas ordera procedūra, ir šīs personas tiesību uz personisko brīvību ierobežojums Konvencijas 5. panta un Hartas 6. panta izpratnē. Parasti šis ierobežojums būs attaisnots kā “vajadzīgs demokrātiskā sabiedrībā” saskaņā ar Konvencijas 5. panta 1. punkta f) apakšpunktu. Tomēr apcietinājums saskaņā ar šo noteikumu nedrīkst būt patvaļīgs. Lai novērstu to, ka šāds apcietinājums ir patvaļīgs, tas ir jāpiemēro labticīgi, tam ir jābūt cieši saistītam ar apcietinājuma pamatiem, uz kuriem balstās izpildes tiesu iestāde, apcietinājuma vietai un apstākļiem ir jābūt piemērotiem un apcietinājuma ilgums nedrīkst pārsniegt attiecīgajam mērķim saprātīgi vajadzīgo. Hartas 6. pants ir izveidots tādā pašā veidā kā Konvencijas 5. panta 1. punkts;
- 3) Eiropas apcietināšanas ordera izpildes dalībvalsts kompetentā tiesu iestāde drīkst noraidīt nodošanas pieprasījumu, nepārkāpjot dibināšanas līgumos un citās Eiropas Savienības tiesību normās paredzētos pienākumus, ja tiek pierādīts, ka nodošanas procesā vai pēc tam ir tikušas vai tiks pārkāptas personas, kuras nodošana tiek pieprasīta, cilvēktiesības. Tomēr šāds atteikums būs tiesisks tikai ārkārtas apstākļos. Gadījumos, kas ir saistīti ar Konvencijas 5. un 6. pantu un/vai

63 — Skat. *inter alia* 2011. gada 27. janvāra spriedumu lietā C-489/09 *Vandoorne* (Krājums, I-225. lpp., 25. punkts un tajā minētā judikatūra).

64 — Komisija savos apsvērumos norāda, ka 2011. gada ziņojumā ir norādīts, ka Rumānija ir pareizi transponējusi Pamatlēmuma noteikumus, kuriem ir nozīme šajā lietā. Acimredzamu iemeslu dēļ šādam apgalvojumam ir tikai vadlīniju nozīme.

Hartas 6., 47. un 48. pantu, attiecīgajam pārkāpumam ir jābūt tādām, kas pilnībā iznīcina procesa taisnīgumu. Personai, kura apgalvo pārkāpumu, ir jāpārlicina lēmuma pieņēmējs, ka tās iebildumi ir pietiekami pamatoti. Šādus iebildumus nevar pamatot ar agrāk izdarītiem pārkāpumiem, kas var tikt novērsti;

- 4) Eiropas apcietināšanas ordera izpildes valsts kompetentā tiesu iestāde nevar, nepārkāpjot dibināšanas līgumos un citās Eiropas Savienības tiesību normas paredzētos pienākumus, noraidīt nodošanas pieprasījumu tādēļ, ka valsts, kas ir izsniegusi Eiropas apcietināšanas orderi, pilnībā vai daļēji nav transponējusi vai nav pareizi transponējusi Pamatlēmumu.